

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

3-maxsus
son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/3 (6) - 2026

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdulkaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Sulaymanova Dildora Nazarovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Алимджанов Бахтиёр Абдихакимович</i> БАЙСТВО В РУССКОМ ТУРКЕСТАНЕ: ИСТОРИОГРАФИЧЕСКИЕ ИНТЕРПРЕТАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ	9-14
<i>Мамасайдов Лutfillo Payzullo o'g'li</i> XALQ TA'LIMI SOHASIDAGI ISLOHOTLARNING YANGI BOSQICHI	15-19
<i>Aminov Hamidulloh Abdirahimovich</i> “TURKISTON ULAMOSI” ASARIDAGI TARIXCHI OLIMLAR	20-24
<i>Norboyev Sarvar Qahramon o'g'li</i> MADANIY MEROSNI MUHOFAZA QILISHDA YUNESKO KONVENSIYALARNING AHAMIYATI	25-28
<i>Mamarajabova Nilufar</i> ASTRONOMIYA VA MATEMATIKA SOHASIDA SAMARQANDLIK OLIMLARNING O'RNI (IX-XII ASRLAR)	29-33

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Кузубоев Бехзод Хамидович</i> ОЦЕНКА ДИНАМИЧЕСКОЙ ВЗАИМОСВЯЗИ МЕЖДУ ЗЕЛЕННОЙ ЭНЕРГИЕЙ, ВЫБРОСАМИ CO ₂ И ЭКОНОМИЧЕСКИМ РОСТОМ НА ОСНОВЕ МОДЕЛИ TVP-VAR.....	34-40
--	-------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Toshboboyev Maksud Jalilovich</i> SUN'YIY VA TABIIY INTELLEKT DIALEKTIKASINING GLOBAL XAVFSIZLIK, MEHNAT BOZORI, TA'LIM VA MADANIYAT SOHALARIDA MOHIYATI	41-46
<i>Yorqulov Hakimbek Otaqulovich</i> MILLIY INTELLEKTUAL SALOHİYATNI RIVOJLANTIRISHDA QADRIYATLAR OMILI.....	47-52
<i>Xolnazarov Ismatillo Sohibovich</i> FAZL AL-HAQ XAYRABODIYNING “HADIYYAT AL-SA'IDIYYA” ASARIDA BORLIQ TA'LIMOTI VA UNING IJTIMOIIY-AXLOQIY AHAMIYATI.....	53-58
<i>Xaitov Lazizbek Azamatovich</i> ABU ABDULLOH MUHAMMAD IBN ALI HAKIM TERMIZIYNING “MA'RIFATUL ASROR” ASARIDA BILISH FALSAFASI VA GNOSEOLOGIK QARASHLAR TAHLILI	59-62
<i>Azimova Charos Azamatovna</i> FALSAFIY-DINIY G'OYALARNING YOSHLAR XULQ-ATVORIGA TA'SIRI	63-68
<i>Rajabov Alisher Shavkatovich</i> SA'DIDDIN HAMAVIYNING TAJALLI VA HIJOB HAQIDAGI QARASHLARINING “VAHDAT UL VUJUD” G'OYALARI BILAN BOG'LIQLIGI	69-73
<i>Boymurodov Ilxombek Xayitmurodovich</i> VIRTUAL JAMOALAR VA RAQAMLI IDENTIFIKATSIYALASH JARAYONLARINING FALSAFIY TAHLILI	74-78

<i>Yakubov Azimjon Akmalovich</i> ABU SA'D ABDULMALIK IBN MUHAMMAD AL-XARGUSHIY AN-NISHOPURIY TA'LIMOTIDA NAFS MASALASI.....	79-83
<i>Ashurova Mahbuba Axtamovna</i> MUZEYLAR FAOLIYATINI TADQIQ ETISHNING IJTIMOIIY-FALSAFIY HAMDA METODOLOGIK MASALALARI	84-88
<i>Mamadaliyev Husanboy Yigitali o'g'li</i> MAHALLA RIVOJLANISHINING YOSH AVLOD TARBIYASIDAGI ROLI.....	89-92

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Narzikulova Rayhona</i> HUMOUR AS COGNITIVE–PRAGMATIC SCRIPT OPPOSITION: AN INTEGRATIVE LINGUISTIC MODEL.....	93-98
<i>Hasanova Gulhida Abdulaziz qizi</i> O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA HARAKAT FE'LLAR MUAMMOSI	99-108
<i>Yakubova Nilufar Egamberganovna</i> ESKI O'ZBEK TILIDAGI AYRIM ARABCHA IZOFALI BIRIKMALARNING LEKSIKALIZATSIYASI	109-114
<i>Asqarova Zulayxo Yangiboyevna</i> XORAZM TARIXNAVISLIGIDA “TO'YNOMA” AN'ANASI: SHAKLLANISHI VA KOMPOZITSION TUZILISHI	115-120

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Shagilova Gulxatisha Koptleuovna</i> SOG'LIQNI SAQLASH TUSHUNCHASINING KONSTITUTSIYAVIY-HUQUQIY MAZMUNI.....	121-125
<i>Komilov Lazizjon Zokirjon o'g'li</i> O'QOTAR QUROLNI QO'LLASH HUQUQIDA ZARARNI MINIMIZATSIYA QILISH BO'YICHA KOREYA AMALIYOTI.....	126-133
<i>Uzbekova Dilshoda Tulkinovna</i> DAVLAT XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH — KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHNING SAMARALI VOSITASI SIFATIDA	134-137
<i>Suyunova Iroda</i> APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LAWMAKING AND PRIVATE LAW....	138-146
<i>Максудов Хушнур Хуршедович</i> ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ПРОКУРОРСКОГО НАДЗОРА ЗА ИСПОЛНЕНИЕМ ЗАКОНОВ ОРГАНАМИ СЛЕДСТВИЯ В БОРЬБЕ С НЕЗАКОННЫМ ОБОРОТОМ НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ.....	147-153
<i>Urinboyeva Muxlisa Ma'rufovna</i> SUN'IY INTELLEKT TUSHUNCHASI VA UNING HUQUQ TIZIMIDA QO'LLANILISHIGA OID NAZARIY YONDASHUVLAR.....	154-158
<i>Ochilov Aziz Ismatovich</i> MA'MURIY-HUQUQIY NIZO VA OMMAVIY-HUQUQIY NIZOLARNING O'ZARO NISBATINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	159-167

<i>Temirov Madrahim O'lmas o'g'li</i> BOJXONA SOHASIDA SODIR ETILGAN JINOYATLAR YUZASIDAN OLIB QO'YILGAN TOVAR MODDIY BOYLIKLARINING KEYINGI HUQUQIY MAQOMINI BELGILASHDAGI AYRIM MASALALAR VA ULARNING YECHIMLARI.....	168-171
<i>Mashrabov Madorbek</i> AVTOMOBIL YO'LLARINING OMMAVIY MULK SIFATIDA MA'MURIY-HUQUQIY TABIATI.....	172-177
<i>Abdugaffarov Davronbek Dilshod ugli</i> CHOICE OF LAW FOR INTERNATIONAL COMMERCIAL AGENCY AGREEMENTS: BALANCING PARTY AUTONOMY AND AGENT PROTECTION.....	178-183
<i>Kabilov Sardor Asrolovich, Mirzayev Faxritdin Ziyatovich</i> JINOIY JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH VA UNING IJTIMOIIY ZARURATI MASALALARI	184-189
<i>Эгамбердиев Ферузбек Аскаржон угли</i> ФОРМЫ СУДЕБНОГО КОНТРОЛЯ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА.....	190-195
<i>Shermatova Gulruh Akmalovna</i> MAISHIY JINOYAT SODIR ETGAN SHAXSNING KRIMINOLOGIK TAVSIFI	196-201
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Qurbonova Dilafroz Toshturdiyevna</i> TEMURIY MALIKALAR MA'NAVIY MEROSI ASOSIDA TALABA-QIZLARNING AXLOQIY QADRIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING MAZMUNI VA MOHIYATI.....	202-205
<i>Tirkasheva Go'zal Baxramovna</i> XALQ OG'ZAKI IJODI – MILLIY VA UMUMMADANIY KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRUVCHI KOMPLEKS PEDAGOGIK MEKANIZM SIFATIDA	206-213
<i>Ismatov Dilmurod Elmurod o'g'li</i> BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING AXBOROT-PEDAGOGIK KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH METODIKASI VA BOSQICHLARI	214-219
<i>Гулбоева Шохиста Исमत кизи</i> САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА КАК КЛЮЧЕВОЙ РЕСУРС ФОРМИРОВАНИЯ ИНЖЕНЕРНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ В ТЕХНИЧЕСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ.....	220-224
<i>Qudratov Shahzod Nasim o'g'li</i> RAQAMLI TA'LIM EKOTIZIMINING MOHIYATI VA PEDAGOGIK IMKONIYATLARI.....	225-231
<i>Muhammadiyev Lochin G'ayratovich</i> OLIIY TA'LIM MUASSASALARIDA TARIX O'QITISHDA MULTIMEDIA VOSITALARINING SAMARADORLIGINI ANIQLASH	232-235
<i>Abraeva Rukhsora Shuhratovna</i> USING CORPUS-BASED TOOLS TO ENHANCE GRAMMAR INSTRUCTION FOR MULTILEVEL EXAM TAKERS.....	236-242
<i>Konisbaeva Amina Jenisbaevna</i> INGLIZ TILINI O'QITISHDA A2 DARAJADAGI O'QUVCHILARDA UCHRAYDIGAN TIL TO'SIQLARINING DIDAKTIK OMILLARI.....	243-248

Received: 01 March 2026
Accepted: 15 March 2026
Published: 31 March 2026

Article / Original Paper

A NEW STAGE OF REFORMS IN THE PUBLIC EDUCATION SECTOR

Mamasaidov Lutfillo Paizullo ugli

Associate Professor of the University of Business and Science

E-mail: lutfillomamasaidov2@mail.ru

<http://www.orcid.org/0009-0004-3573-6787>

Abstract. This article analyzes the new stage of reforms implemented in the field of school education in Uzbekistan, their essence, and priority directions. In particular, special attention is paid to the modernization of schools during this period, the improvement of textbooks, the enhancement of teachers' professional capacity, and the introduction of modern pedagogical technologies and information and communication systems into the educational process.

Keywords: public education, modernization, textbooks, "National Idea," "Odobnoma," "History of Religions," and "Sense of Homeland," school material and technical base, core (support) schools.

XALQ TA'LIMI SOHASIDAGI ISLOHOTLARNING YANGI BOSQICHI

Mamasaidov Lutfillo Payzullo o'g'li

University of Business and Science dotsenti

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonda maktab ta'limi sohasida amalga oshirilgan islohotlarning yangi bosqichi, uning mazmun-mohiyati va ustuvor yo'nalishlari tahlil qilinadi. Xususan, mazkur davrda maktablarni modernizatsiya qilinishi, o'quv darsliklarining takomillashtirish, pedagog kadrlar salohiyatini oshirish, ta'lim jarayoniga zamonaviy pedagogik texnologiyalar va axborot-kommunikatsiya tizimlarining joriy etish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: Xalq ta'limi, modernizatsiya, o'quv darsliklar, "Milliy g'oya", "Odobnoma", "Dinlar tarixi" va "Vatan tuyg'usi", maktablar moddiy-texnik bazasi, tayanch maktablar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6SI3Y2026N02>

Kirish. O'zbekistonda xalq ta'limi tizimini tubdan isloh qilish, o'qitish sifati va mazmunini yangi bosqichga ko'tarish, barkamol avlodni tarbiyalashning zamonaviy mexanizmini rivojlantirish, o'quv dasturlari va adabiyotlarini yangilashga qaratilgan islohotlar ko'lami tizimli ravishda amalga oshirilmoqda.

Mamlakatimizda "Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari" degan tamoyilga asoslangan holda, milliy g'oya va uning mafkuraviy negizlarini puxta ishlab chiqish, yosh avlodni bolalikdan milliy g'urur hamda vatanparvarlik ruhida tarbiyalash dolzarb ahamiyatga ega ekanligi, ta'lim sifati nazorat qilish uchun ota-onalar va keng jamoatchilikning ishtiroki zarurligiga alohida e'tibor qaratildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev "Maktab – bu hayot-mamot masalasi, kelajak masalasi. Uni davlat, hukumat va hokimlarning o'zi hal qilolmaydi. Bu butun jamiyatning ishi, burchiga aylanishi kerak", deya haqli ravishda ta'kidlagan edi.

Shuni hisobga olgan holda, 2017–2021-yillar davomida O‘zbekistonda ta‘lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish davlat siyosati darajasiga ko‘tarilib, o‘tgan davrdagi islohotlar o‘rnini yangi zamon talablariga javob beradigan me‘yoriy huquqiy hujjatlar asosida, ya‘ni O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi, 2018-yil 25-yanvardagi PF-5313-sonli “Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus va kasb-hunar ta‘lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi, 2019-yil 29-apreldagi PF-5712-sonli “Xalq ta‘limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi to‘g‘risida”gi, 2020-yil 23-sentyabrda yangi tahrirdagi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi qonun hamda Farmonlarining qabul qilinishi bilan islohotlar yangi bosqichga olib chiqildi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi. O‘zbekistonda xalq ta‘limi tizimining rivojlanishi bo‘yicha bugungi kunga qadar ko‘plab ilmiy izlanishlar amalga oshirilgan. Bulardan:

Abdullayeva Sh.A. Ergasheva M.T. “Xalqaro baholash dasturlarida tabiiy va ilmiy savodxonlik” O‘quv qo‘llanmasida “Yangi O‘zbekiston” ta‘lim siyosatida xalqaro aloqalarning o‘rni. PISA, TIMSS, PIRLS, STEAM kabi xalqaro baholash dasturlarida ishtiroki va uning natijasida umumta‘lim maktablarida amalga oshirilayotgan o‘zgarishlar haqida so‘z boradi.

Xalq ta‘limi sohasidagi tadqiqotlarga bag‘ishlangan tadqiqotlardan yana biri Q.Hoshimovning “Mustaqillik yillarida Farg‘ona vodiysi viloyatlarida ta‘lim sohasidagi o‘zgarishlar” mavzusidagi dissertatsiyasida asosiy obyekt sifatida Farg‘ona vodiysi viloyatlariga e‘tibor qaratilgan bo‘lib, boshqa hududlarda amalga oshirilgan maktab ta‘limi sohasidagi islohotlar to‘laqonli yoritilmagan.

Shuningdek, ilmiy tadqiqot mavzusiga yaqin tadqiqotlardan yana biri N.Isamatova “O‘zbekistonda xalq ta‘limi tizimidagi islohotlar bosqichlari va muammolari (1991-2021-yillar)” mavzusidagi dissertatsiyasi dastlabki yillarda maktab ta‘limi sohasida amalga oshirilgan islohotlar huquqiy asoslari, o‘quv me‘yoriy hujjatlarni amaliyotga joriy qilinishi va maktablar moddiy-texnik bazasidagi o‘zgarishlar haqida yoritgan.

Natijalar. Tarixan olib qaralsa, O‘zbekiston tarixida maktab ta‘limi sohasi va u uchun ishlab chiqarilgan o‘quv darslik hamda adabiyotlardagi eng katta xato o‘quvchini mustaqil o‘qib o‘rganish, erkin yoyinki tanqidiy fikrlash masalasiga e‘tibor berilmagan. Amalda ishlab chiqarilgan barcha darsliklar o‘quvchini yodlash mexanizmni shakllantirishga asoslangan edi. 2017-yildan barchamizga ma‘lum bo‘lgani kabi O‘zbekiston hayotida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirildi. Bu islohotlarning zamirida yosh avlodni har tomonlama ma‘naviyatli va ma‘rifatli qilib tarbiyalash, globallasuv jarayonida yod g‘oyalarga chalg‘imaydigan, vatanning buguni va ertasi haqida qayg‘uradigan barkamol insonni tarbiyalash masalasi davlat siyosati ustuvor maqsadi ekanligi ta‘kidlandi.

Xususan, umumta‘lim maktablarining 11 yillik ta‘lim tizimiga o‘tishi munosabati bilan o‘quvchilar soni 1 mlnga ortgan. Buning natijasida maktablarda 5 mingdan ziyod fizika, kimyo va biologiya o‘quv-laboratoriya jihozlari, 43 ming to‘plam o‘quv mebeliga ehtiyoj paydo bo‘ldi[1.88].

Umumta‘lim maktablariga darsliklarning yetishmaslik masalasiga quyidagicha izoh berish mumkin. 2017-yildan boshlab 9+3 dasturi O‘zbekistonda bekor qilinishi hamda 11 yillik ta‘limga o‘tishi munosabati bilan 9-sinfni tamomlovchi o‘quvchilarning katta qismi maktablarda qolishi, maktablarni darsliklar bilan ta‘minlashga oid rejalarni o‘zgarishiga olib

kelgan bo'lsa, bu holat o'quv yilining dastlabki oylarida maktablarda darsliklar yetishmaslik masalasini yuzaga keltirgan.

Ko'plab ota-onalar, o'qituvchilar va o'quvchilar hamda keng jamoatchilik tomonidan bildirilgan takliflar asosida 11 yillik ta'lim qayta tiklanishi, joylardagi o'qituvchilarga bo'lgan ehtiyojni yuzaga keltirgan. Kadrlarga bo'lgan ehtiyojni qoplash maqsadida Toshkent viloyatida Chirchiq davlat pedagogik instituti tashkil etildi. Bundan tashqari, 15 ta oliy ta'lim muassasalarida tashkil etilgan maxsus sirtqi bo'limlarda o'rta maxsus ma'lumotga ega bo'lgan 5 mingdan ortiq pedagoglar uchun oliy ma'lumotlar olish imkoniyati yaratildi[2.48].

Respublikadagi umumta'lim maktablarning 466 ming nafar 9-sinf bitiruvchilari hisoblansa, ularning 352 ming nafar 10-sinflarda o'qishni davom ettirishni istaganlar, qolgan 114 ming nafari esa akademik litsey va kasb-hunar kollejlarda o'qishni davom ettirish istagini bildirganlar. Bular uchun 9656 ta umumta'lim maktablar va 615 ta kollejlarda o'quv ishlab chiqarish majmualar tashkil etilib, endilikda yuqori sinflar ushbu majmualarda 20 dan ortiq kasb-hunar sirlarni o'rganishlari yo'lga qo'yildi. Shuningdek, umumta'lim maktablarda ta'lim olayotgan yuqori sinf o'quvchilari 5 kun umumta'lim, 1 kun (6 soat) esa kasbiy fanlarni o'zlashtirish imkoniyati yaratildi[3.1].

2017–2018-o'quv yilidan boshlab, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalarida darsliklarni ijaraga berish tizimi joriy etildi va mazkur o'quv yilida umumkasbiy va maxsus fanlardan 244 nomdagi darslik va o'quv qo'llanmalar nashr etish rejalashtirildi. Shuningdek, ushbu darslik va o'quv qo'llanmalarining 47 nomdagisi yangi avlod o'quv adabiyotlari hisoblanadi[4.2].

Umumta'lim maktablarda 2020–2021-o'quv yilidan boshlab ma'naviy-tarbiyaviy ishlarni yangicha asosda tashkil etish, o'quvchilarni milliy urf-odat va an'analar ruhida tarbiyalash maqsadida "Milliy g'oya", "Odobnoma", "Dinlar tarixi" va "Vatan tuyg'usi" kabi fanlarni birlashtirgan holda, yagona "Tarbiya" fani joriy etildi. Mazkur darslik 1–9 sinflar uchun joriy etilib, o'quvchilarning faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishda muhim ahamiyatga egadir. Fan dasturi mohiyati 50 foizi nazariy, 50 foizi esa amaliy asosga ega bo'lib, "Tarbiya" darslarida "Rolee modlee", ya'ni "namunada keltirish" kabi zamonaviy pedagogik metodlardan unumli foydalanildi. O'z o'rnida shuni alohida qayd etish kerakki mazkur darslik "Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari" g'oyasi asosida tayyorlandi[5.2].

Ta'lim jarayonlariga o'ziga xos qulaylik va yangiliklarning joriy etilishi, o'quvchilarning yangi bilimlarni o'zlashtirishga va berilayotgan vazifalarning tez hamda ravon o'qiy olish emas, balki darslikdan tashqari berilgan matnlarni o'qib, uni qanchalik tushunishi, talqin qila olish va fikrlarni ravon tilda yozma bayon eta olish ko'nikmalarini hosil qiladi.

2019-yil oktyabrda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi va Jahon banki hamkorlikda xalqaro tadqiqotlar hamda tamoyillar asosida o'tkazilgan sinovlarda Namangan viloyatidagi 13 ta ta'lim muassasasidan 356 nafar o'quvchi TIMSS talablari bo'yicha tuzilgan sinovlarda o'zlashtirish darajasi 81.0 foizni tashkil etgan holda respublikada birinchi o'rinni egalladi[6.1]. Bu esa viloyatda aniq va tabiiy fanlarni o'qitilishiga e'tiborning yaxshiligi hamda dars jarayonlariga xalqaro tajribalarni asta-sekinlik bilan joriy etilayotganligidan dalolatdir.

2017-2021-yillarda O'zbekistonda ta'lim va tarbiya jarayonlarini rivojlantirishda avvalo, pedagog kadrlarning faoliyatlarini yaxshilash, ularning bilim ko'rsatkichlarini oshirish bo'yicha namunali ishlar amalga oshirilgan. Masalan, 2018-yilning 6-yanvarida O'zbekiston

Respublikasi Xalq ta'limi vazirligining "Aniq, tabiiy, gumanitar va filologiya" fanlaridan tayanch maktablarini tashkil etish to'g'risidagi buyurigi qabul qilindi[7.3].

Unga asosan, har bir tuman (shahar)da zamonaviy moddiy-texnik bazaga ega bo'lgan hamda ijodiy izlanuvchan, zamonaviy metodlar asosida dars jarayonlarini olib borayotgan jamoalar ishlaydigan maktablar tanlab olindi. Tayanch maktablarning tashkil etilishidan asosiy maqsad, o'qituvchi va murabbiylar o'rtasida o'zaro bilim hamda tajribalarni almashish, dars jarayonlarida o'quvchilarga mavzularni yetkazishda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida tushunchalar berish va mahoratlarini oshirishdan iboratdir.

Respublikadagi ta'lim samaradorligini oshirish maqsadida ta'lim jarayonlarini raqamlashtirish ishlari alohida ahamiyat berilib, xalq ta'limi sohasida "Onlayn maktab", "Raqamli va xavfsiz maktab", "Elektron darslik" va "Elektron kundalik" tizimlari joriy etildi. Mazkur ta'lim platformalari xalq ta'limi tizimida o'quvchilar uchun pandemiya sharoitida dars mashg'ulotlarini sifatli tashkil etish hamda ta'lim olish uchun kerakli bo'lgan o'quv resurslari va badiiy adabiyotlarni elektron holda foydalanish imkoniyati yaratildi. O'qituvchi va murabbiylar uchun ishlarini yengillashtirish hamda ularning salohiyatidan oqilona foydalanishi natijasida 2020-yilda umumta'lim maktablarining 70 foizi internet tarmog'iga ulansa, keyingi yillarda ushbu ko'rsatkich 100 foizga yetkaziladi[8.1].

2021-yilda Namangan viloyati xalq ta'limi boshqarmasi tizimidagi 711 ta umumta'lim maktablarining 1074 ta "Informatika kabinetlari"da 15314 ta kompyuter texnikasi mavjud bo'lgan. 2016–2019-yillarda 195 ta umumta'lim maktablari zamon talablariga javob bera oladigan kompyuter texnikalari va elektron interaktiv doskalar bilan ta'minlandi. 2020-yilda 105 ta umumta'lim maktablarimiz zamonaviy kompyuter texnikalari bilan jihozlandi[9.26].

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi ta'lim sohasidagi islohotlarni jadallashtirish o'qituvchi va murabbiylar ish jarayonini yengillashtirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Toshkent shahrida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2020-yil 17-martdagi PQ-4642-sonli qaroriga muvofiq, respublikadagi barcha umumta'lim maktablarida o'zlashtirish jurnallari va kundalik yozuvlarning elektron shakllaridan foydalanish, davomatni masofadan monitoring qilish, o'quvchilarning kelish va ketish vaqtlari nazorati bilan bog'liq bo'lgan o'quv jarayonini avtomatlashtirish tizimi joriy etilishi hamda o'quvchilarning o'zlashtirishini hisobga olish, o'qituvchilar faoliyatiga oid statistika va hisobotlarni shakllantirishni nazarda tutuvchi "Elektron kundalik" yagona tizimi joriy etilishi belgilandi.

Bu tizim 2020-2021-o'quv yili davomida "Elektron kundalik" axborot tizimidan foydalanishi hisobiga 85 mingdan ortiq qog'oz sinf jurnallari bekor qilindi va davlat byudjetidan 1,5 mlrd so'm iqtisod qilinishiga erishildi. Ushbu tizim orqali 2024-yilda barcha maktablarda joriy etilishi hisobiga yiliga 260 mingta qog'oz sinf jurnallari bekor qilinadi va davlat byudjetidan 4.4 mlrd iqtisod qilinishiga erishilgan[10.5].

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida PF-6079-sonli Farmoniga asosan, umumta'lim maktablarini yuqori tezlikdagi ma'lumotlarni uzatish tarmog'iga ulash va undan foydalanishni tashkil etish borasida 2020-2022-yillarda 487 ta obyektlarga qadar optik aloqa liniyalarini tortish, 574 ta umumta'lim maktablarini internet tarmog'iga ulash va barcha umumta'lim maktablarida internet tarmog'idan foydalanishni yo'lga qo'yish belgilangan[11.7].

Ushbu tizim Xalq ta'limi vazirining 2021-yil 6-sentyabrdagi 284-sonli "Elektron kundalik" avtomatlashtirilgan axborot tizimi joriy etildi[12.27]. Ma'lumki, hozirgi vaqtda respublikada 10313 ta davlat maktablari faoliyat ko'rsatgan. Shuningdek, zamonaviy maktablar qatorida 65 ta matematika, 28 ta kimyo-biologiya, 14 ta axborot texnologiyalari fanlariga ixtisoslashtirilgan maktablarni tashkil etildi. 2021-yilning sentyabr oyiga qadar 14 ta fizika, 207 ta chet tillariga ixtisoslashgan maktablar o'z faoliyat olib boshlagan bo'lsa, mazkur tizimni rivojlantirish maqsadida 2 mlrd 250 mln so'm mablag' yo'naltirilgan[13.16].

Xulosa. Xulosa o'rnida aytish kerakki 2017-2021-yillar maktab ta'limini rivojlantirish davlat siyosatining muhim sohalaridan biriga aylandi. Ushbu yillarda respublikada maktab ta'limini rivojlantirishda davlat ta'lim standartlarining qabul qilinishi ta'limga yangicha mazmun olib kirib, bu orqali darslik va adabiyotlar zamonaviy yondashuv hamda kompetensiyalar asosida yaratildi. Respublikaga mazkur yillarda o'qituvchilarning jamiyatdagi mavqeyini oshirish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etilgan bo'lsa, bundan tashqari moddiy rag'batlantirish tizimini kuchaytirish, malaka oshirish va qayta tayyorlov tizimlariga yangilanishlarni olib kirilishi ortidan ularning bilim va malaka ko'nikmalari yanada yuksaltirildi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Халқ таълимини ривожлантириш бўйича ислохотлар натижадорлиги таҳлил қилинди // Ма'rifat. – 2018- yil 3- noyabr. – №88.
2. Xolboyeva G. R. O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar. JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS. Volume-32_Issue-2_Iyul_2023. –B. 48.
3. Умумий ўрта таълим // Ма'rifat. № 30. 2017 yil 6 sentyabr.
4. Ўрта махсус, касб-хунар таълими // Ма'rifat. № 30. 2017 yil 6 sentyabr.
5. Quvondiqov H. Yangicha yondashuvdagi yangi darslik // Ма'rifat. – 2020- yil 26- avgust. – №30.
6. Республикада биринчи ўрин // Murabbiy. – 2020- yil 21- oktyabr. – №21.
7. Жўраев И. 802 та таянч мактаб ташкил этилди // Ма'rifat. – 2018- yil 13- yanvar. – №4.
8. O'qituvchi va murabbiylar – Yangi O'zbekistonni barpo etishda katta kuch, tayanch va suyanchimizdir // Ма'rifat. – 2020- yil 1- oktyabr. – №37.
9. Наманган вилояти халқ таълими бошқармасининг 2021 йил ҳисоботлари..... – Б. 26.
10. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазири томонидан имзоланган хат ва хужжатлари. 2021 йил.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida PF-6079-sonli Farmoni. <https://lex.uz/docs/-5030957>
12. Наманган вилояти халқ таълими бошқармасининг 2021 йил ҳисоботлари..... – Б. 27.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy majlidga murojaatnomasi. –Т. "O'zbekiston nashriyoti", 2021. –В. 16.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/3 (6) – 2026

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).